Parlament Europejski
2024-2029

Komisja Praw Kobiet i Równouprawnienia

2025/2240(INI)

20.11.2025

PROJEKT SPRAWOZDANIA

w sprawie zalecenia Parlamentu Europejskiego dla Rady w sprawie priorytetów UE na 70. sesję Komisji ONZ ds. Statusu Kobiet (2025/2240(INI))

Komisja Praw Kobiet i Równouprawnienia

Sprawozdawczyni: Lina Gálvez

SPIS TREŚCI

Strona

PROJEKT ZALECENIA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO 3

UZASADNIENIE 7

PROJEKT ZALECENIA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO

dla Rady w sprawie priorytetów UE na 70. sesję Komisji ONZ ds. Statusu Kobiet (2025/0000(INI))

Parlament Europejski,

– uwzględniając 70. sesję Komisji ONZ ds. Statusu Kobiet zaplanowaną na marzec 2026 r., jej główny temat, tj. „Zapewnienie i wzmocnienie dostępu do wymiaru sprawiedliwości dla wszystkich kobiet i dziewcząt, w tym przez promowanie inkluzywnych i sprawiedliwych systemów prawnych, zniesienie dyskryminujących przepisów, polityk i praktyk oraz usunięcie barier strukturalnych”, oraz jej temat przeglądowy, tj. „Pełne i skuteczne uczestnictwo i decyzyjność kobiet i dziewcząt w życiu publicznym oraz eliminacja przemocy w celu osiągnięcia równości płci i wzmocnienia pozycji wszystkich kobiet i dziewcząt”,

– uwzględniając Konwencję ONZ z 18 grudnia 1979 r. w sprawie likwidacji wszelkich form dyskryminacji kobiet,

– uwzględniając Agendę ONZ na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030, w tym zasadę niepozostawiania nikogo w tyle, a w szczególności cel zrównoważonego rozwoju nr 5, który zakłada osiągnięcie równości płci i zapewnienie kobietom równych praw do zasobów gospodarczych, a także dostępu do własności i kontroli nad gruntami i innymi formami własności, usług finansowych, dziedziczenia i surowców, a także cel zrównoważonego rozwoju nr 10, który zakłada zniesienie dyskryminujących przepisów, polityk i praktyk oraz wspieranie właściwych prawodawstw, polityk i działań,

– uwzględniając art. 20, 21, 23 i 47 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej,

– uwzględniając wspólny komunikat Komisji i Rady z 25 listopada 2020 r. pt. „Trzeci unijny plan działania w sprawie równości płci (GAP III) – Ambitny program na rzecz równouprawnienia płci i wzmocnienia pozycji kobiet w działaniach zewnętrznych UE” (JOIN(2020)0017), w którym określono unijny plan działania w sprawie równości płci na lata 2021–2025,

– uwzględniając komunikat Komisji z 7 marca 2025 r. pt. „Plan działania na rzecz praw kobiet” (COM(2025)0097), w którym potwierdzono zaangażowanie UE na rzecz równości płci,

– uwzględniając komunikat Komisji z 5 marca 2020 r. pt. „Unia równości: strategia na rzecz równouprawnienia płci na lata 2020–2025” (COM(2020)0152),

– uwzględniając dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/29/UE z 25 października 2012 r. ustanawiającą normy minimalne w zakresie praw, wsparcia i ochrony ofiar przestępstw oraz zastępującą decyzję ramową Rady 2001/220/WSiSW[1],

[1] Dz.U. L 315 z 14.11.2012, s. 57, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2012/29/oj.

– uwzględniając realizowany przez Komisję program „Sprawiedliwość” na lata 2021–2027, z którego finansowane jest wsparcie na potrzeby współpracy sądowej w sprawach cywilnych i karnych, np. szkolenia dla sędziów i innych przedstawicieli zawodów prawniczych oraz skuteczny dostęp obywateli i przedsiębiorstw do wymiaru sprawiedliwości,

– uwzględniając Konwencję Rady Europy o zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej (konwencja stambulska),

– uwzględniając art. 81 ust. 2 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej,

– uwzględniając art. 121 Regulaminu,

– uwzględniając sprawozdanie Komisji Praw Kobiet i Równouprawnienia (A10-0000/2025),

A. mając na uwadze, że równość kobiet i mężczyzn jest jedną z podstawowych zasad UE; mając na uwadze, że należy uwzględniać aspekt płci i stosować podejście intersekcjonalne we wszystkich obszarach polityki UE; mając na uwadze, że należy zachować konsekwencję i spójność polityki wewnętrznej i zewnętrznej, aby zapewnić skuteczne i wiarygodne propagowanie praw człowieka, demokracji i równości płci na całym świecie;

B. mając na uwadze, że prawa kobiet i równość płci są nie tylko podstawowymi prawami człowieka, lecz także warunkują rozwój społeczny, ograniczanie ubóstwa oraz budowanie pokojowego, zamożnego i zrównoważonego świata;

C. mając na uwadze, że dostęp do wymiaru sprawiedliwości jest powszechnie uznawany za podstawowe prawo człowieka w świetle prawa międzynarodowego, zasadniczą koncepcję w szerzej pojmowanym wymiarze sprawiedliwości oraz filar praworządności i demokracji; mając na uwadze, że UE uznaje dostęp do wymiaru sprawiedliwości za prawo podstawowe zgodnie z art. 47 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej;

D. mając na uwadze, że dostęp kobiet do wymiaru sprawiedliwości pozostaje złożoną i krytyczną kwestią we wszystkich regionach świata;

E. mając na uwadze, że na całym świecie kobiety są nadal wyraźnie niedoreprezentowane na najwyższych szczeblach organów sądowych i organów ścigania, szczególnie na eksponowanych stanowiskach, np. na stanowiskach prezesów sądów, zwierzchników sądownictwa i szefów prokuratur;

F. mając na uwadze, że ONZ aktywnie wspiera większy udział kobiet w sektorze wymiaru sprawiedliwości za pośrednictwem specjalnych inicjatyw i kampanii; mając na uwadze, że większa reprezentacja kobiet w instytucjach sądowych wiąże się z rozwojem takiego podejścia do wymiaru sprawiedliwości, które w większej mierze kładzie nacisk na potrzeby ofiar;

G. mając na uwadze, że przemoc wobec kobiet i przemoc domowa stanowią naruszenie praw podstawowych; mając na uwadze, że systemy prawne muszą uwzględniać szczególne potrzeby ofiar przemocy ze względu na płeć przez zapewnienie im

odpowiedniej ochrony i środków prawnych; mając na uwadze, że wiele kobiet nadal napotyka poważne przeszkody w zgłaszaniu nadużyć i w dostępie do wsparcia prawnego;

H. mając na uwadze, że stereotypizacja sądowa i dominujące normy płciowe mogą utrudniać dostęp do wymiaru sprawiedliwości kobietom, które doświadczyły przemocy;

1. zaleca Radzie, aby:

a) potwierdziła niezachwiane zaangażowanie UE na rzecz równości płci oraz zapewniła pełne uwzględnianie praw kobiet we wszystkich aspektach działań zewnętrznych UE dzięki odpowiednio finansowanemu, transformacyjnemu w aspekcie płci, inkluzywnemu i przekrojowemu podejściu;

b) zapewniła pełny udział Parlamentu oraz jego Komisji Praw Kobiet i Równouprawnienia w procesie decyzyjnym dotyczącym stanowiska UE na 70. sesję Komisji ONZ ds. Statusu Kobiet; zadbała, aby Parlament był odpowiednio informowany i miał dostęp do dokumentu zawierającego stanowisko UE przed rozpoczęciem negocjacji; poprawiła współpracę międzyinstytucjonalną, w tym podczas negocjacji, w celu odpowiedniego uwzględnienia priorytetów Parlamentu;

c) zadeklarowała zdecydowane wsparcie dla prac Jednostki ONZ ds. Równości Płci i Uwłasnowolnienia Kobiet (UN Women), która w systemie ONZ jest głównym podmiotem wspierającym prawa kobiet w całej ich różnorodności i skupiającym wszystkie odpowiednie zainteresowane strony, by inicjować zmiany polityki i koordynować działania; wezwała wszystkie państwa członkowskie ONZ oraz UE, by zapewniły odpowiednie finansowanie UN Women;

d) zadbała, aby instrumenty europejskie i międzynarodowe wzajemnie się uzupełniały i miały ambitne cele, w oparciu o solidne i rzetelne przepisy wzmacniające pozycję kobiet i gwarantujące im dostęp do wymiaru sprawiedliwości, a także wzięła pod uwagę, że zasadnicze znaczenie ma w tym względzie prawo do pomocy prawnej; zadbała, by UE wykazała się silnym przywództwem i zajęła jednolite stanowisko w sprawie inkluzywnych i bezstronnych systemów wymiaru sprawiedliwości dostępnych dla wszystkich, szczególnie dla defaworyzowanych i wrażliwych grup kobiet, często napotykających bariery w dostępie do wymiaru sprawiedliwości z racji braków w zdolnościach instytucjonalnych, względów społeczno-kulturowych i dyskryminacji; zbadała możliwość wprowadzenia specjalnych sądów ds. przemocy ze względu na płeć; opowiedziała się za kompleksowymi ramami prawnymi chroniącymi prawa kobiet oraz zapewniła pełne i równe uczestnictwo kobiet zarówno na podstawie prawa krajowego, jak i międzynarodowego;

e) uwzględniała aspekt płci i sporządzała budżet z uwzględnieniem aspektu płci we wszystkich obszarach polityki UE, w tym w działaniach zewnętrznych; zaznaczyła, że państwa powinny przeznaczać wystarczające środki finansowe na pomoc prawną i usługi wsparcia uwzględniające aspekt płci – zwłaszcza dla osób, które doświadczyły przemocy ze względu na płeć – oraz na wystarczający dostęp do rekompensat, gdyż istniejące bariery nieproporcjonalnie wpływają na dostęp kobiet do wymiaru sprawiedliwości;

f) przyspieszyła realizację zobowiązań międzynarodowych dotyczących dalszego zapobiegania i przeciwdziałania wszelkim formom przemocy wobec kobiet i dziewcząt zarówno w sferze publicznej, jak i prywatnej, w tym okaleczaniu żeńskich narządów płciowych, przymusowym małżeństwom, udostępnianiu materiałów o charakterze intymnym lub materiałów zmanipulowanych bez zgody przedstawionych w nich osób, a także internetowemu stalkingowi, nękaniu i molestowaniu, przesyłaniu niechcianych materiałów przedstawiających nagość oraz nawoływaniu do przemocy lub nienawiści;

g) podjęła działania na rzecz pełnej realizacji aktualnych zobowiązań w zakresie równości płci i wzmocnienia pozycji kobiet, przy zapewnieniu kobietom ochrony równych praw człowieka i podstawowych wolności bez dyskryminacji, w celu zwiększenia ich udziału w życiu publicznym;

h) zaznaczyła, że prawa kobiet i równouprawnienie płci są podstawowymi prawami człowieka koniecznymi z punktu widzenia praworządności, odpornych i inkluzywnych demokracji oraz podstawowych wartości UE; podkreśliła, że jest godne ubolewania, iż miliony kobiet i dziewcząt, zwłaszcza w sytuacji konfliktów i przesiedleń, nadal spotykają się z dyskryminacją, przemocą oraz negowaniem ich godności i sprawczości; przypomniała, że gwałt pozostaje jednym z najpowszechniejszych naruszeń praw człowieka na świecie; zwróciła uwagę na znaczenie przepisów uwzględniających brak zgody pośród znamion definicji zgwałcenia;

i) wspierała reprezentację kobiet w sądownictwie i jego organach zarządzających w celu przezwyciężenia barier strukturalnych utrwalanych przez patriarchalny i androcentryczny system wymiaru sprawiedliwości;

2. zobowiązuje swoją przewodniczącą do przekazania niniejszego zalecenia Radzie, Komisji i wiceprzewodniczącej Komisji / wysokiej przedstawicielce Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa oraz, tytułem informacji, specjalnemu przedstawicielowi UE ds. praw człowieka.

UZASADNIENIE

Równość mężczyzn i kobiet to jedna z podstawowych wartości Unii Europejskiej. Należy uwzględniać aspekt płci i stosować podejście intersekcjonalne we wszystkich obszarach polityki UE, przy zapewnieniu spójności między działaniami wewnętrznymi i zewnętrznymi w celu propagowania praw człowieka, demokracji i równości płci na całym świecie. Należne kobietom prawa człowieka i równość płci są nie tylko prawami podstawowymi, lecz także warunkują rozwój, ograniczanie ubóstwa oraz budowanie pokojowych, zamożnych i zrównoważonych społeczeństw.

Dostęp do wymiaru sprawiedliwości, zapisany w prawie międzynarodowym i w art. 47 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej, jest nieodzowny dla praworządności i demokracji. Dostęp kobiet do wymiaru sprawiedliwości pozostaje jednak złożoną i krytyczną kwestią we wszystkich regionach świata. Kobiety są nadal wyraźnie niedoreprezentowane na najwyższych szczeblach organów sądowych i organów ścigania, zwłaszcza na eksponowanych stanowiskach, np. na stanowiskach prezesów sądów, zwierzchników sądownictwa i szefów prokuratur. Jednocześnie stereotypizacja sądowa i dominujące normy płciowe utrudniają dostęp do wymiaru sprawiedliwości kobietom, które doświadczyły przemocy.

ONZ wspiera szerszy udział kobiet w sektorze wymiaru sprawiedliwości, a dowody wskazują, że zwiększona reprezentacja kobiet w instytucjach sądowych sprzyja takiemu podejściu do wymiaru sprawiedliwości, które w większej mierze kładzie nacisk na potrzeby ofiar. Jest to szczególnie istotne w przypadku reagowania na przemoc wobec kobiet i przemoc domową, które stanowią naruszenie praw podstawowych. Systemy prawne muszą reagować na potrzeby ofiar przez zapewnienie odpowiedniej ochrony i środków prawnych, jednak wiele kobiet nadal napotyka poważne przeszkody w zgłaszaniu nadużyć i dostępie do pomocy prawnej. Wiele kobiet i dziewcząt, szczególnie tych, które doświadczają wielorakich i intersekcjonalnych form dyskryminacji, spotyka się w systemie wymiaru sprawiedliwości z brakiem wyczulenia na realia dotyczące grup wrażliwych.

W zaleceniu wezwano Radę, aby potwierdziła zaangażowanie UE na rzecz równości płci oraz zapewniła pełne uwzględnianie praw kobiet we wszystkich aspektach działań zewnętrznych UE dzięki inkluzywnemu, intersekcjonalnemu i odpowiednio finansowanemu podejściu. Zaznaczono też, że konieczny jest pełny udział Parlamentu oraz jego Komisji Praw Kobiet i Równouprawnienia w kształtowaniu stanowiska UE na 70. sesję Komisji ONZ ds. Statusu Kobiet.

Ponadto zalecono zdecydowane wsparcie dla UN Women jako głównego podmiotu w systemie ONZ wspierającego prawa kobiet i wezwano wszystkie państwa członkowskie ONZ, by wspólnie z UE zapewniły mu odpowiednie finansowanie. Podkreślono znaczenie ambitnych i uzupełniających się instrumentów europejskich i międzynarodowych opartych na solidnych przepisach gwarantujących wzmocnienie pozycji kobiet i dostęp kobiet do wymiaru sprawiedliwości, w tym dostęp do pomocy prawnej, a także zalecono rozważenie wyspecjalizowanych sądów ds. przemocy ze względu na płeć. Ochrona praw kobiet dzięki sprawnym systemom wymiaru sprawiedliwości prowadzi ku sprawiedliwszym społeczeństwom, czego wymaga skuteczna realizacja Agendy na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030 (cel zrównoważonego rozwoju nr 16).

Wreszcie, w zaleceniu podkreślono, że należy uwzględniać aspekt płci i sporządzać budżet z uwzględnieniem aspektu płci we wszystkich obszarach polityki UE, przyspieszyć realizację międzynarodowych zobowiązań do zapobiegania wszelkim formom przemocy wobec kobiet i dziewcząt oraz wspierać równą reprezentację kobiet w sądownictwie. Prawa kobiet i równość płci są nieodzowne z punktu widzenia praworządności, odpornych demokracji i podstawowych wartości UE, a Unia musi odgrywać wiodącą rolę w gwarantowaniu tych praw w praktyce. Powszechny dostęp do wymiaru sprawiedliwości jest kluczowy dla sprawiedliwych i inkluzywnych społeczeństw oraz stanowi warunek urzeczywistnienia równości płci i praw człowieka.